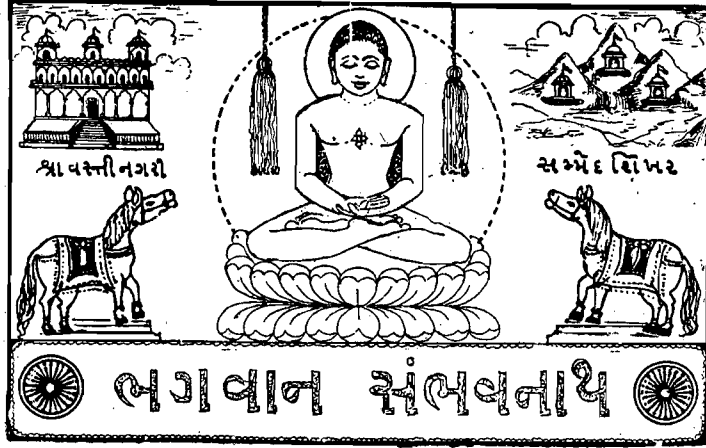

[૩]

જેઓ ભવ-વગરના હોવા છતાં 'સં-ભવ' છે એવા ત્રીજા તીર્થંકરદેવની સેવા અમને રત્નત્રય પ્રદાન કરો.

આપણા ચરિત્રનાયક ત્રીજા તીર્થંકર સંભવનાથ, તેઓ પણ પૂર્વભવમાં ભગવાન અજિતનાથની જેમ વિદેહક્ષેત્રમાં ક્ષેમપુરી નામની સુંદર નગરીના રાજા હતા, ને તેમનું નામ પણ વિમલવાહન હતું.

તે મહારાજા વિમલવાહન એક જ ભવ પછી મોક્ષ પામવાના છે....જેમને અત્યંત નીકટમાં મોક્ષની પ્રાપ્તિ થવાની હોય તે ભવ્ય જીવ વિષય-કષાયોમાં આસક્ત કેમ રહે? રાજા વિમલવાહનને એકવાર સંસારથી વૈરાગ્ય થતાં તેઓ વિચારવા લાગ્યા—

* અરે, સંસારના પ્રાણીઓ મૃત્યુના મુખની વચ્ચે રહીને પણ જીવવાની આશા રાખે છે! અનંતકાળથી જન્મ ને મરણ કરી રહ્યા છે છતાં મોહને લીધે તેમાંથી છૂટવાનો ઉપાય કરતા નથી.

* આયુ તો અસંખ્ય સમયનું જ છે, છતાં જીવ તેને શરણ માને છે....આશ્ચર્યની વાત તો એ છે કે તે આયુ પણ દરેક ક્ષણે ઓછું થઈને તેને મૃત્યુ તરફ ધકેલી રહ્યું છે.

* કષાયોની આકુળતાથી સંતપ્ત થયેલો તે જીવ, તરણાંની છાયા જેવા વિષયભોગોના આશ્રયે શાંતિ લેવા મથે છે....જેમ તીખા તડકામાં ઊભેલો કોઈ મૂર્ખ મનુષ્ય, આકાશમાં ઊડતા પંખીની છાયાનો આશ્રય લેવા મથે....તેમ મૂર્ખ જીવો વિષયભોગોના શરણે શાંતિ લેવા મથે છે....એ તે જીવને શરણ ક્યાંથી થાય? ભોગવૃત્તિનો ત્યાગ કરીને પોતાના અતીન્દ્રિય ચૈતન્યતત્ત્વનું શરણ લેવું—તે જ શાંતિનો ઉપાય છે. એ જ અનંતસુખનું ધામ છે ને સંતો દિનરાત તેને જ ધ્યાવીને પરમપદને સાધે છે.

—આવા વૈરાગ્યચિંતનપૂર્વક, વિમલવાહન—મહારાજા સંસાર છોડીને મુનિદીક્ષા લેવા તૈયાર થયા.

બરાબર તે જ વખતે ભગવાન સ્વયંપ્રભ—તીર્થંકરનું તે નગરીમાં આગમન થયું. અત્યંત હર્ષપૂર્વક રાજા વિમલવાહન તે પ્રભુ પાસે ગયા ને દીક્ષા લઈને તેમના શિષ્ય બન્યા. એક ભાવિતીર્થંકર વર્તમાન—તીર્થંકરના શિષ્ય બન્યા....શ્રી તીર્થંકરના ચરણસમીપમાં જ રહીને તેમણે બાર અંગનું જ્ઞાન પ્રગટ કર્યું ને ક્ષાયિકસમ્યક્ત્વ સહિત દર્શનવિશુદ્ધિ વગેરે ૧૬ ઉત્તમ ભાવના ભાવી. તેથી ત્રણ લોકમાં હર્ષમય ક્ષોભ ઉત્પન્ન

કરનારી એવી તીર્થંકર—પ્રકૃતિ તેમને બંધાણી. પરંતુ મુનિરાજ વિમલવાહન તો તે કર્મચેતનાથી અલિપ્ત એવી જ્ઞાનચેતનામાં જ તત્પર હતા; જ્ઞાનચેતના વડે આત્મતત્ત્વના આનંદનો ભોગવટો કરતા હતા ને કર્મને તથા રાગને પોતાની અનુભૂતિથી બહાર રાખતા હતા. આ રીતે શુદ્ધ આરાધનાપૂર્વક સમાધિમરણ કરીને તેઓ, દેવલોકમાં બધા સ્વર્ગોથી ઉપર પ્રથમ ત્રૈવેયકમાં, દર્શનસહિત સુદર્શન વિમાનમાં ઊપજ્યા. પુણ્યપ્રતાપે તેમને અનેક આશ્ચર્યકારી મહાનઋદ્ધિઓ હતી; પરંતુ પોતાના આત્માની અનંતચૈતન્યઋદ્ધિ પાસે એ પુણ્યઋદ્ધિને તેઓ તુચ્છ સમજતા હતા, તેથી તેમાં ક્યાંય તેમનું ચિત્ત લોભાતું ન હતું...ને ચૈતન્યની આરાધનાને તેઓ ક્ષણમાત્ર પણ ભૂલતા ન હતા.

એ રીતે આરાધનાપૂર્વક અસંખ્ય વર્ષો (૨૩ સાગરોપમ) તેમણે દેવલોકમાં વીતાવ્યા. દેવલોકનું તેમનું સુખ દેવીઓ વગરનું હતું...તેના દ્વારા તેઓ જગતને પ્રસિદ્ધ કરતા હતા કે અરે જીવો ! વિષયોમાં સુખ નથી, વિષયો વગરનું સુખ એ જ મહાન સુખ છે; એ જ સત્ય સુખ છે. દેવલોકમાં ૧૬ સ્વર્ગથી ઉપરના દેવોને ઈન્દ્રાણી વગેરે દેવીઓનો યોગ નથી હોતો, છતાં તેઓ વધારે સુખી છે; વિષયોથી પાર ચૈતન્યસુખને રાજા વિમલવાહન જાણતા હતા...દેવલોકમાં ત્રૈવેયકથી માંડીને સાતમી નરક સુધીનાં અસંખ્યયોજન ક્ષેત્રમાં આવ-જા કરી શકે એવી તેમની વિક્રિયા શક્તિ હતી, પણ આકુળતા ન હોવાથી તેઓ ગમનાગમન કરતા ન હતા; તેમનું અવધિજ્ઞાન પણ એટલું વિશાળ હતું પણ તેઓ તેનો પ્રયોગ ભાગ્યે જ કરતા. તેમની લેશ્યા શુકલ હતી,—પરિણામ ઊજજ્વળ હતા. દેવલોકના બીજા અહમિન્દ્રો પણ તેમને દેખીને પ્રસન્ન થતાં કે અહા એક ભાવિતીર્થંકર અહીં બિરાજી રહ્યા છે—કે જેઓ અહીંથી સીધા તીર્થંકરપણે અવતરશે. આવા અનેક તીર્થંકરો એકસાથે ત્યાં બિરાજતા હતા...કેમ કે દેવલોકમાં એવા અસંખ્ય નીકટ-ભવ્યજીવો છે કે જેઓ ત્યાંથી નીકળીને સીધા તીર્થંકરપણે અવતરશે.

એ રીતે આપણા ચરિત્રનાયક સંભવનાથ—તીર્થંકરના જીવે દેવલોકમાં દિવ્ય પુણ્યોદય વચ્ચે અસંખ્ય વર્ષો વીતાવ્યા...જ્યારે ત્યાંના આયુષ્યના માત્ર છ માસ બાકી રહ્યા ત્યારે..

સંભવનાથ : ગર્ભ-જન્મ કલ્યાણક

ભરતક્ષેત્રની શ્રાવસ્તી નગરીના રાજમહેલમાં એકાએક દિવ્યરત્નોની વર્ષા થવા લાગી...લોકોમાં આશ્ચર્ય અને આનંદ ફેલાયા. તે નગરીના મહારાજા દઢરાજ, અને તેમની મહારાણી સુષેણા, છ માસ બાદ, સ્વર્ગનું આયુ પૂર્ણ થતાં, તે અહમિન્દ્રનો જીવ સુષેણાદેવીની પવિત્ર કૂંબમાં અવતર્યો. તે વખતે મહારાણીએ સોળ ઉત્તમ સ્વપ્નો દેખ્યા...ને ઐરાવત હાથીને મુખમાં પ્રવેશતો જોયો. ઈન્દ્રોએ આવીને ત્રીજા તીર્થંકરના માતા-પિતાનું સન્માન કર્યું પ્રશંસા કરી ને દેવલોકની દિવ્ય વસ્તુઓ ભેટ આપી. છપ્પન કુમારિકા દેવીઓ આવીને માતાની સેવા કરવા લાગી. આનંદપૂર્વક સવાનવ માસ વીત્યા.

કારતક સુદ પૂનમે તીર્થંકર સંભવનાથનો જન્મ થયો ને ત્રણલોક હર્ષથી ખળભળી ઊઠ્યા, નરકના જીવોને ય ક્ષણભર સાતા થઈ...ને તેથી આશ્ચર્ય પામીને કેટલાય જીવો તીર્થંકર મહિમાના ચિંતનવડે સમ્યગ્દર્શન પામ્યા. દેવલોક આખોય વાજાંત્રોના આનંદમય કોલાહલથી ગાજી ઊઠ્યો ને દેવો ભરતક્ષેત્રમાં ત્રીજા તીર્થંકરનો જન્મોત્સવ કરવા હર્ષભર શ્રાવસ્તી નગરીમાં આવ્યા. મેરુ ઉપર જન્માભિષેક બાદ ઈન્દ્રે સ્તુતિ કરતાં કહ્યું : હે સંભવનાથ ! આપને હજી તીર્થંકર નામકર્મનો ઉદય તો આવ્યો નથી, ત્યાર પહેલાં પણ આપના જન્મથી જીવોને આટલું સુખ મળી રહ્યું છે, તો પછી કેવળજ્ઞાન પામીને જ્યારે આપ તીર્થંકર થશો ને જગતને મોક્ષમાર્ગ બતાવશો,—તે વખતે જીવોને જે મહાન સુખ થશે—તેની શી વાત !! અહા, જેમ કેવળજ્ઞાન થયા પહેલાં

સમ્યક્ત્વનું સુખ પણ અચિંત્ય હોય છે તેમ ભાવ-તીર્થકર થયા પહેલાં 'બાલ-તીર્થકર' તરીકે પણ આપ જગતને અચિંત્ય સુખના કારણ છો. પ્રભો ! આપના ગુણોરૂપ આમ્રવૃક્ષથી આકર્ષાઈને અમે દેવલોકના દેવો પણ આપની સેવા કરવા અહીં આવ્યા છીએ. આખો દેવલોક તમારા ચરણે નમ્રીભૂત થઈને જગતને પ્રસિદ્ધ કરી રહ્યો છે કે આપ દેવોનાય દેવ છો, ને દેવ-સુખ કરતાં મોક્ષસુખ મહાન છે. પ્રભો, જેમ સ્યાદ્વાદના દિવ્ય પ્રતાપ પાસે એકાંતરૂપ મિથ્યામતો ટકી શકતા નથી, તેમ આપના દિવ્ય પ્રતાપ પાસે દેવોનાં તેજ પણ ઝાંખા પડી જાય છે ! જેમ ચંદન પોતાની સાથે સુગંધ લઈને ઉત્પન્ન થાય છે, તેમ આપ ત્રણ જ્ઞાન સહિત અવતર્યા છો. હે દેવ ! આપ કારણ વગર જ જીવોનું હિત કરનારા છો. જગતના જીવોને માટે આપ મોટા ખજાના સમાન સુખકારી છો. આપનો જન્મ ત્રણલોકના જીવોને સુખનું કારણ છે.

—આ પ્રમાણે ભક્તિપૂર્વક સ્તુતિ કરીને, ઈન્દ્રે પ્રભુ સન્મુખ આનંદ-નાટક કરીને પોતાનો પરમ હર્ષ જાહેર કર્યો. એ રીતે જન્મોત્સવ ઉજવીને દેવો પાછા દેવલોકમાં ગયા....પણ કેટલાક દેવો પાછા ન ગયા....પ્રભુ પાસે તેમને એટલું બધું ગમી ગયું કે સ્વર્ગને ભૂલીને તેઓ અહીં જ રહી ગયા, ને પ્રભુ જેવડા બાળકનું રૂપ ધારણ કરીને તેમની સાથે જ રમવા લાગ્યા. અહીં, તીર્થકરની સાથે હળવું-મળવું-રમવું-બોલવું કોને ન ગમે !! અને, સ્વર્ગના દેવો પણ જેમની સાથે રમવા આવે તેમના મહાપુણ્યની શી વાત !! અરે, પુણ્ય તો તે દેવો પાસેય હતા પણ પ્રભુના સંગે સમ્યક્ત્વ લેવા તેઓ પ્રભુસેવામાં રહ્યા હતા.

બીજા અજિતનાથ તીર્થકરના મોક્ષગમન બાદ, જ્યારે તેમની તીર્થપરંપરામાં ૩૦ લાખ કરોડે સાગર વીત્યા ત્યારે ત્રીજા સંભવનાથ તીર્થકર થયા. (આ અંતરમાં તેમના આયુના ૬૦ લાખપૂર્વ પણ ભેગા સમજી લેવા.) તેમનું ચરણચિહ્ન અશ્વ (ઘોડો) હતું.

શ્રી બાલતીર્થકર ધીમે ધીમે મોટા થવા લાગ્યા. મનુષ્યલોકમાં રહેવા છતાં તેમને દેવજનિત સુખ-વૈભવો પ્રાપ્ત થતા, પરંતુ તેમનું ચૈતન્યજનિત સુખ કાંઈ દેવલોકમાંથી નહોતું આવતું.—એ તો પોતામાં સ્વયમેવ હતું, બીજા કોઈની અપેક્ષા તેમાં ન હતી.

સંભવનાથ-વૈરાગ્ય અને દીક્ષા

એ રીતે મહારાજ સંભવનાથને રાજ-ભોગમાં આત્મજ્ઞાન સહિત ૪૪ લાખ પૂર્વ વીત્યા. એક દિવસ માગશર સુદ પૂનમે તેઓ રાજમહેલમાં શાંતિથી બેઠા હતા ને કુદરતી શોભાનું અવલોકન કરતા-કરતા આત્મમહિમાનું ચિન્તન કરતા હતા કે આ વિશ્વની શોભાને જોનારો જ્ઞાતા-હું, મારી ચૈતન્ય શોભા અદ્ભુતથી પણ અદ્ભુત છે....

—એવામાં એકાએક આકાશમાં અદ્ભુત સુશોભિત મેઘરચના થઈ. જાણે કોઈ સુંદર દેવનગરી બની હોય ! અને જોતજોતામાં બીજી જ ક્ષણે તે નગરીનું દશ્ય વીંખાઈ ગયું, મેઘરચના વિલીન થઈ ગઈ. તે દેખતાં જ મહારાજા સંભવનાથને વૈરાગ્યભાવના જાગૃત થઈ....આ સંસારના ભવ-તન-ભોગને પણ વાદળાં જેવા જ ક્ષણભંગુર જાણીને તેનાથી તેમનું ચિત્ત વિરક્ત થયું. ભવ વગરના સંભવનાથ વૈરાગ્યપૂર્વક સંસારનું સ્વરૂપ ચિંતવવા લાગ્યા—

* અરે, આ જગતમાં બીજો કોઈ યમરાજ નથી, આ શરીરમાં રહેલ આયુ તે જ યમરાજ છે; શરીરની અંદર રહીને ક્ષણેક્ષણે શરીરને નષ્ટ, કરી રહ્યું છે ને જીવને દેહપીંજરમાં પૂરી રાખ્યો છે. છતાં મૂર્ખ જીવો શરીરને પોતાનું ઘર સમજીને તેમાં વાસ કરી રહ્યા છે.

* અરે, મોહી જીવ જેને સરસ સમજીને મિત્રની જેમ જેનું સેવન કરે છે; તે ઈન્દ્રિયવિષયો

તો નીરસ અને જીવને ભવદુઃખ દેનારાં શત્રુ છે.

* આયુ હોય, ઈન્દ્રિયો હોય, ને ઈષ્ટ પદાર્થો હોય, ત્યાં પણ જો આત્મા વિદ્યમાન હોય તો જ સુખની કલ્પના થાય છે. ઈન્દ્રિયાદિ તે બધા પદાર્થો હોવા છતાં જો આત્મા વિદ્યમાન ન હોય તો તેમાં સુખની કલ્પના પણ થતી નથી. ત્યારે આત્માનું સુખ તો સદા વિદ્યમાન છે,—એને જાણીને જીવો તેનું સેવન કેમ નથી કરતા ? જો તેને જાણીને તેનું સેવન કરે તો, ઈન્દ્રિયવિષયો વગર પણ સહજ—આત્મિક સુખ તેને અનુભવમાં આવે.—એ જ સાચું સુખ છે. બાકી લક્ષ્મી—શરીર—વગેરેના સંબંધથી માનેલું સુખ એ સાચું સુખ નથી, એ તો કલ્પના માત્ર છે અને તે કલ્પના પણ ક્ષણભંગુર છે, કાયમ રહેતી નથી.

* જે જીવ આત્માને સમ્યગ્જ્ઞાન વડે ધ્યાવે છે—ચૈતન્યલક્ષ્મીને જાણે છે, અને બહારની ક્ષણભંગુર લક્ષ્મીનો મોહ છોડે છે તે જ મોક્ષસુખ પામે છે.

—આ પ્રમાણે સારભૂત તત્ત્વોના ચિંતનપૂર્વક મહારાજા સંભવનાથ રાજભોગોથી વિરક્ત થયા ને પુત્રને રાજ્ય સોંપીને જિનદીક્ષા લેવા ઉદ્યત થયા....

એ જ વખતે લૌકાંતિક દેવોએ આવીને તેમની સ્તુતિ કરી અને વૈરાગ્યની અનુમોદના કરી. અહા, દેવલોકના ઋષિસમાન મહાન દેવો જેમના વૈરાગ્યની પ્રશંસા કરવા મધ્યલોકમાં આવે, તે તીર્થકરોના પરમ વૈરાગ્યમય દીક્ષાપ્રસંગની શી વાત !! એમના વૈરાગ્યને દેખીને શ્રાવસ્તી નગરીના બીજા હજારો જીવો પણ ચૈતન્યસુખની પ્રતીતિ કરીને વિષયોથી વિરક્ત થયા ને પ્રભુ સાથે વનગમન કરવા તૈયાર થયા.

ઈન્દ્રો પ્રભુના દીક્ષાકલ્યાણકનો ઉત્સવ કરવા આવ્યા. 'સિદ્ધાર્થ' નામની દેવપાલખીમાં બેસીને, સિદ્ધપદરૂપ અર્થની સિદ્ધિ માટે પ્રભુએ વનગમન કર્યું. એક હજાર રાજાઓ સહિત પ્રભુએ માગશર સુદ પૂર્ણિમાએ જિનદીક્ષા ધારણ કરી. તે જ ક્ષણે ધ્યાનમાં શુદ્ધોપયોગ વડે સાતમું ગુણસ્થાન ને ચોથું જ્ઞાન પ્રગટ થયું. દીક્ષા બાદ એ સંભવ—મુનિરાજને પ્રથમ આહારદાન સુરેન્દ્રદત્ત નામના ધર્માત્મા શ્રાવકે કર્યું...ભગવાન તીર્થકરને મુનિદશામાં પ્રથમ આહારદાન દેનારા ભવ્યાત્મા અવશ્ય મોક્ષગામી હોય છે;—એવા ઉત્તમ સુખાત્ર અને ઉત્તમ દાતાનો સુયોગ દેખીને દેવોએ પણ રત્નવૃષ્ટિ વગેરે દ્વારા પોતાનો આનંદ વ્યક્ત કર્યો. આકાશમાં ચારેકોર 'અહો દાન...અહો દાન' એવા દેવીનાદ સહિત દેવદુહુલ્ભી વાગવા માંડ્યા.

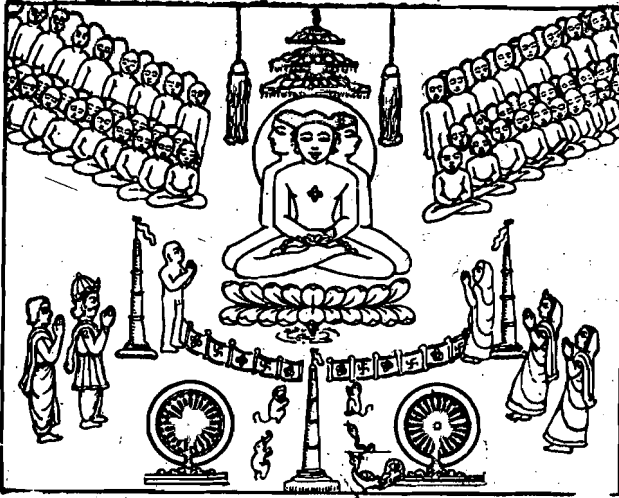
ભગવાન સંભવનાથ : કેવળજ્ઞાન

શુદ્ધરત્નત્રયના ધારક ભગવાન સંભવનાથ, ચૌદ વર્ષ સુધી મુનિદશામાં મૌનપણે રહ્યા. આત્મસાધનામાં પૂર્ણ લીનતા એ જ તેમનું લક્ષ્ય હતું; એ રીતે વિહાર કરતા કરતા તેઓ શ્રાવસ્તી નગરીમાં પોતાના દીક્ષાવનમાં આવ્યા; અને સર્વ શક્તિને અંતર્મુખ યોગમાં રોકીને, શુક્લધ્યાનવડે 'આસો વદ ચોથ'ના રોજ કેવળજ્ઞાન પ્રગટ કર્યું; પાપરૂપ—ઘાતીકર્મો સર્વથા નષ્ટ થયા, અનંત ચૈતન્યવીર્ય અને સ્વયંભૂ પરમ આનંદરૂપ પૂર્ણસુખ પ્રગટયું. લોકાલોકના સમસ્ત પદાર્થોને એક સાથે જાણવા છતાં તેમના અચિંત્ય જ્ઞાનમાં કોઈ થાક કે ખેદ ન હતો. દેહમાં આંખ હોવા છતાં પ્રભુ તે આંખથી નહોતા દેખતા, તેઓ તો કેવળજ્ઞાનરૂપ અનંત ચૈતન્યચક્ષુ વડે બધું એક સાથે દેખતા હતા...એ જ તેમનું ઈન્દ્રિયાતીતપણું હતું...અને એવા મહા અતીન્દ્રિયજ્ઞાન સાથેનું તેમનું સુખ પણ એવું જ અતીન્દ્રિય હતું. મુનિવરો પણ એ અતીન્દ્રિયજ્ઞાન—સુખની ભાવના કરતા હતા ને તેને અભિનંદતા હતા—

પ્રક્ષીણ ઘાતીકર્મ અનહદ વીર્ય અધિક પ્રકાશ ને
ઈન્દ્રિય—અતીત થયેલ આત્મા જ્ઞાન—સૌખ્યે પરિણમે.

અહીં, જિનદેવના એ જ્ઞાનનો તથા એ સુખનો કોઈ અચિંત્ય મહિમા છે ! 'અહો હિ ણાણસ્સ માહણ્ણ' સર્વોત્કૃષ્ટ મહિમાનું એ સ્થાન છે....મુનિવરોનો એ મનોરથ છે....

અહા ! જેનો આદરપૂર્વક સ્વીકાર કરતાં પણ સમ્યગ્દર્શન થઈને ભવનો અંત આવી જાય છે—એવું કેવળજ્ઞાન પ્રભુને પ્રગટ્યું, ત્યાં તો તેમના તીર્થકરત્વના મહાનપ્રભાવથી ત્રણલોકમાં અજવાળાં થયા....જગતને

ખબર પડી કે ત્રણલોક—પ્રકાશક ચૈતન્યસૂર્યનો ઉદય થયો છે....! ઈન્દ્રોએ આવીને પ્રભુના કેવળજ્ઞાનની પૂજા કરી....પ્રભુ અરિહંત થયા....પરમાત્મા થયા. અને સાથે સાથે દિવ્યધ્વનિદ્વારા રત્નત્રયતીર્થનું પ્રવર્તનકરીને ભરતક્ષેત્રના ત્રીજા તીર્થકર થયા. તે ધર્મરાજાના સમવસરણરૂપ ધર્મદરબારમાં ચારુષેણાદિ ૧૦૫ ગણધર દેવો અચિંત્ય આત્મવિભૂતિ સહિત શોભતા હતા. ઉપરના ગગનમાં નિરાલંબી-પણે પ્રભુની સમકક્ષે એક સાથે પંદર હજાર (૧૫૦૦૦) તો સર્વજ્ઞ ભગવંતો અહંતપદે બિરાજતા હતા. બે લાખ મુનિવરો ને ત્રણ લાખ આર્યિકાઓ હતા. અદ્ભુત હતો એ

ધર્મમેળો....ને ધન્ય હતા અને જોનારા ! ત્યાં લાખોની સંખ્યામાં સમ્યગ્દષ્ટિ શ્રાવક—શ્રાવિકાઓ હતા. દેવોનો તો પાર ન હતો; તિર્યચોનાં પણ ઠોળેઠોળાં ત્યાં આવીને ધર્મશ્રવણ કરતા હતા. સમ્યક્ત્વ પામતા હતા ને વ્રત પણ ધારણ કરતા હતા.

એ રીતે ધર્મરૂપી અમૃતની વૃષ્ટિ કરતાં કરતાં સંભવનાથ તીર્થકર ભરતક્ષેત્રના આર્ય દેશોમાં કરોડો અબજો વર્ષો સુધી વિચર્યા....જ્યારે મોક્ષ પામવાને એક માસ બાકી રહ્યો ત્યારે એક હજાર મુનિઓ સહિત સમ્મેદાયલ પર પધાર્યા ને પ્રતિમાયોગ ધારણ કરીને સ્થિર થયા....વિહાર અને વાણી બંધ થયા. અને ચૈત્ર સુદ છઠ્ઠની સાંજે સંપૂર્ણ યોગનિરોધ કરીને, ધવલકૂટ ઉપરથી ચાર ગતિથી રહિત ને પંચમ જ્ઞાનસહિત પંચમગતિને પામ્યા....સિદ્ધપદ પામ્યા. આઠ કર્મ રહિત, આઠ મહાગુણ સહિત અષ્ટભૂમિમાં (સિદ્ધશિલા પર) શાશ્વતપણે બિરાજમાન થયા....

સંભવનાથ જિનરાજકી ધવલકૂટ વર જેહ,
મન-વચ-તન કર પૂજહું શિખર સમ્મેદ યજેહ.

—આ રીતે પૂજનપૂર્વક ઈન્દ્રોએ પ્રભુના મોક્ષનો ઉત્સવ કરીને મોક્ષપદનું સર્વોત્કૃષ્ટપણું જગતમાં પ્રસિદ્ધ કર્યું. તે મોક્ષપદપ્રાપ્ત ભગવંત સંભવજિનને નમસ્કાર હો.

જેઓ પૂર્વભવમાં વિદેહક્ષેત્રમાં વિમલવાહન રાજા હતા, પછી અહમિન્દ્ર થયા અને તે પદને પણ છોડીને ભરતક્ષેત્રમાં ત્રીજા તીર્થકર થયા....ને છેવટે તીર્થકરપદ પણ છોડીને સિદ્ધ-પરમાત્મા થયા....એવા ભગવાન સંભવનાથનું મંગલ ચરિત્ર અહીં પૂર્ણ થયું....તે ભવ્યજીવોને ભવથી છોડાવીને મોક્ષપદની પ્રાપ્તિ કરાવો.